

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра менеджменту та адміністрування

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента
ОБГРУНТУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ РІШЕНЬ
ТА ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ

підготовки бакалавра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
освітньо-професійної програми Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність

Луцьк – 2022

Силабус освітнього компонента «Обґрунтування підприємницьких рішень та оцінювання ризиків» підготовки бакалавра, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, за освітньою програмою Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Розробник: Цимбалюк І. О., професорка кафедри менеджменту та адміністрування, докторка економічних наук, професорка

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми

Світлана БОРТНІК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування протокол № 1 від 23.08.2022 р.

Завідувач кафедри:

Лариса ЧЕРЧИК

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	07 Управління і адміністрування 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність Підприємництво, торгівля та біржова діяльність Перший (бакалавр)	Нормативна
Кількість годин/кредитів ECTS 150/5		Рік навчання 3
		Семестр 5-ий
		Лекції 36 год
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) 36 год Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 70 год
		Консультації 8 год
Мова навчання:		українська
		Форма контролю: 5-й семестр: залік

II. Інформація про викладача

Цимбалюк Ірина Олександрівна – д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту та адміністрування.

Контактна інформація – Tymbaliuk.Iren@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента. Підвищення ефективності української економіки неможливо без серйозної перебудови принципів і механізмів управління підприємствами. Традиційний функціональний підхід до управління концентрує увагу менеджменту на окремих завданнях, персоналі, структурі, тоді як власне процеси діяльності нерідко залишаються поза увагою. Таким чином, для сучасного фахівця в галузі управління вкрай необхідно засвоїти принципи, методи й обґрунтування підприємницьких рішень та оцінювання ризиків. Тому цей освітній компонент є важливим з огляду пошуку інструментів та технологій розвитку підприємств.

2. Мета і завдання освітнього компонента – «*Обґрунтування підприємницьких рішень та оцінювання ризиків*» – інтенсивний практикум, який формує універсального економіста-менеджера, який самостійно приймає рішення, визначає технології та інструменти прийняття підприємницьких рішень з урахуванням світогосподарських тенденцій. **Мультифункціональність** (економіст-менеджер, який працює в підприємстві, торгівлі, біржовій діяльності) і **універсальність** (економіст-менеджер сам приймає обґрунтовані рішення – саме такі спеціалісти високо цінуються на міжнародному ринку праці) – головні цілі освітнього компонента.

3. Результати навчання (Компетентності)

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності або у процесі навчання, проведення досліджень та/або здійснення інновацій, що характеризуються невизначеністю умов і вимог

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-1. Здатність до фундаментального аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів. Вміння виявляти, аналізувати і структурувати проблеми підприємства і розробляти рішення.

ЗК-2. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях: розробка і застосування нових економічних, торговельних, біржових інструментів.

ЗК-5. Здатність використання інформаційних і комунікаційних технологій: використання цих технологій для налагодження внутрішніх і зовнішніх економічних зв'язків.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

Фахові компетентності

ФК-1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

ФК-2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

ФК-3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

ФК-4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ФК-10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

ФК-11. Здатність аналізувати існуючі й передбачати майбутні економічні процеси у виробництві, підприємницькій структурі, торгівлі, біржовій діяльності.

ФК-14. Здатність виявлення та обґрунтування пріоритетних напрямків організації та ведення власного бізнесу, визначати стратегічну мету підприємства, окреслювати загальну стратегію його діяльності.

ФК-15. Здатність оптимізувати зміст прогнозів і планів склад показників та методів їх обчислення. Здатність проектувати та удосконалювати систему планування і контролю діяльності підприємства.

ФК-16. Здатність раціонально розподіляти повноваження та компетенції у організаційній структурі управління підприємством. Здатність формулювати управлінські рішення, оцінювати і вибирати їх альтернативи. Здатність організовувати й контролювати виконання управлінських рішень.

ФК-20. Здатність оцінювати ефективність інноваційно-інвестиційних проектів і програм підприємства. Здатність до прийняття інвестиційних рішень щодо вибору напрямів та інструментів інвестування і організації управління інвестиційною програмою та інвестиційним портфелем підприємства.

ФК-21. Здатність розробляти систему управління ризиками інноваційно-інвестиційних проектів та програм підприємства. Здатність проводити реструктуризацію портфеля цінних паперів підприємства.

Програмні результати навчання

ПРН-4. Вміти приймати управлінські рішення щодо формування інноваційно-інвестиційного портфеля підприємства.

ПРН-5. Вміти проводити комплексний економічний аналіз діяльності підприємства в умовах ризику та невизначеності.

ПРН-6. Вміти розробляти стратегії та плани діяльності підприємства в цілому та його окремих підрозділів. Володіти методологією прогнозування, розробки стратегії та розвитку власної справи у сферах виробництва та надання послуг.

ПРН-7. Уміти розробляти та обґрунтовувати господарські рішення щодо підвищення конкурентоспроможності та ефективності функціонування підприємства.

ПРН-8. Вміти здійснювати контроль за ефективністю використання ресурсів і досягненням поставлених завдань.

4. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Формування компетентностей та програмних результатів навчання			Кількість годин						Форма контролю / Бали
	ЗК	ФК	ПРН	Усього	у тому числі					
					лек.	практичні	лаб.	сам. роб.	конс.	
Змістовий модуль 1. Обґрунтування підприємницьких рішень										
Тема 1. Сутнісна характеристика господарських рішень	ЗК-1.	ФК-1.	ПРН-7.	14	4	4		5	1	Усне опитування, тести, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 10 балів.
Тема 2. Технологія прийняття рішень господарської діяльності	ЗК-1., ЗК-5.	ФК-1., ФК-2.	ПРН-4.	14	4	4		5	1	Усне опитування, тести, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 10 балів.
Тема 3. Методичні основи підготовки господарських рішень	ЗК 6.	ФК-2., ФК-20.	ПРН-5.	14	4	4		5	1	Усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 10 балів.
Тема 4. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності	ЗК-1.	ФК-2.	ПРН-4.	14	4	4		5	1	Усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 10 балів.
Тема 5. Прогнозування та аналіз господарських рішень	ЗК-5.	ФК-10., ФК-15.	ПРН-5, ПРН-6.	19	4	4		10	1	Усне опитування, тести. Максимальна оцінка 10 балів.
Тема 6. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності	ЗК 6.	ФК-14.	ПРН-4.	19	4	4		10	1	Усне опитування, тести, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 10 балів.

Тема 7. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності	ЗК-1.	ФК-11.	ПРН-5.	19	4	4		10	1	Усне опитування, тести, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 10 балів.
Тема 8. Теорія корисності та її застосування у процесі прийняття рішень	ЗК-2.	ФК-3	ПРН-7.	19	4	4		10	1	Усне опитування, тести, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 10 балів.
Тема 9. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень	ЗК-2.	ФК-14.	ПРН-7.	18	4	4		10	0	Усне опитування, тести, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 10 балів.
Разом за модулем 1				150	36	36	0	70	8	тести, ситуаційні завдання, розв'язування задач / Максимальна оцінка 10 балів

Примітки: ¹ Всього годин лекцій і практичних занять² Office 365 – може проводитися он-лайн лекції для студентів з індивідуальним планом навчання або заочної форми навчання, а також для студентів, які мають пропуски з поважних причин.

III. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота здобувача освіти – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачем освіти самостійно під методичним керівництвом викладача.

До завдань самостійної роботи, які запропоновані здобувачам освіти, віднесено:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять за темами освітнього компонента.
4. Підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.
5. Контрольна перевірка кожним здобувачем освіти особистих знань за запитаннями для самоконтролю.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання відбувається згідно Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 29.06.2022 р.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Під час вивчення освітнього компонента передбачена можливість визнання отриманої здобувачем неформальної освіти як оцінку з окремих тем згідно Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки від 29.06.2022 р.

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом освітнього компонента).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передє семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання

Політика викладача щодо здобувача освіти Відвідування занять є обов'язковим компонентом вивчення освітнього компонента. Про відсутність з поважних причин здобувачі освіти зобов'язані доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканатом та викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності. Процес вивчення освітнього компонента здійснюється за умов дотримання здобувачами освіти та викладачем Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки від 30.10.2020 р. <http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату. Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перекладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-2 бали). Перекладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний)

Шкала оцінювання на заліку

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перекладання)

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Дисципліна викладається у двох семестрах.

У п'ятому семестрі – підсумковий контроль відбувається у вигляді заліку.

Формою підсумкового семестрового контролю є залік, який передбачає оцінювання засвоєного здобувачами навчального матеріалу з освітнього компонента, на підставі результатів поточного контролю.

Залік виставляється за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом освітнього компонента. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку записується у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

Перелік питань на залік

1. Визначення господарського рішення та його елементів
2. Аспекти прояву господарських рішень
3. Принципи та класифікація господарських рішень
4. Форми прийняття господарських рішень
5. Оптимальність, результативність та якість господарських рішень – основні параметри та показники
6. Параметри якості господарського рішення та умови її забезпечення
7. Чинники, які впливають на ефективність господарських рішень
8. Фактори, що визначають якість і ефективність управлінських рішень
9. Сутність технології прийняття господарських рішень
10. Наукові школи управління щодо вибору процесу прийняття господарських рішень
11. Етапи технології прийняття господарського рішення та її алгоритм
12. Компетентність особи, що приймає рішення
13. Складові прийняття та обґрунтування рішень: логіка, інтуїція, досвід
14. Різновиди процесу прийняття рішень
15. Класична, поведінкова та ірраціональна моделі прийняття рішень
16. Основні чинники, що впливають на прийняття рішення
17. Умови прийняття господарських рішень залежно від ступеня визначеності інформації. Ранжирування умов прийняття рішень
18. Сутнісна характеристика методології обґрунтування господарських рішень
19. Визначення методів розробки господарських рішень
20. Класифікація методів обґрунтування господарських рішень
21. Види методів підготовки та обґрунтування господарських рішень: аналітичні, статистичні та математичні
22. Експертні методи та умови їх застосування
23. Характеристика евристичного програмування. Види евристичних методів
24. Особливості застосування різних видів методів
25. Оцінювання ефективності обґрунтування господарських рішень
26. Критерії оцінювання господарських рішень. Побудова шкали оцінювання
27. Підходи до обґрунтування та вибору рішень: нормативний; дескриптивний; комплексний.
28. Види та принципи оцінювання економічної ефективності господарських рішень
29. Контроль за перебігом виконання господарських рішень та його види
30. Змістовність та основні завдання прогнозування
31. Види прогнозів господарських рішень
32. Методи прогнозування
33. Методи аналізу господарських рішень та їх інструментарій
34. Сфери застосування методів та інструментів прийняття господарських рішень

VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна

1. Гірняк О. М., Лазановський П. П. *Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків*. Львів : Українська академія друкарства, 2019. 268 с.
2. *Управління підприємницькими ризиками*. Конспект лекцій. / Укл.: І. О. Цимбалюк Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2020. 116 с.
3. Ігнашкіна Т.Б., Гончарук О.В., Кербікова А.С. *Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків*. Ч.І: Навчальний посібник. Дніпро: НМетАУ, 2021. 106 с.
4. Полінкевич О.М., Волинець І. Г. *Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків*: навч. посібник. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 336 с.
5. Система управління ризиками в державній митній справі України [Електронний ресурс] = Risk management system in the state customs affair of Ukraine : монографія. Том 134. Серія: "Податкова та митна справа в Україні" / П. В. Пашко [и др.]; Університет державної фіскальної служби України, Науково-дослідний інститут фіскальної політики, Науково-дослідний центр митної справи. Хмельницький : ФОП Мельник А.А., 2019. 228 с.
6. Цимбалюк І. О. *Обґрунтування підприємницьких рішень та оцінка ризиків: конспект лекцій*. Для студентів спеціальності 071 Облік і оподаткування, за освітньо-професійною програмою Облік і аудит / Ірина Олександрівна Цимбалюк. – Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2022. 130 с. (протокол № 7 від «23» березня 2022 р.) URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/21300>
7. *Методи оцінки економічних проектів: конспект лекцій* / Укладачі: Ірина Олександрівна Цимбалюк, Наталія Володимирівна Павліха. – Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2022. 69 с. (протокол № 10 від 21 червня 2022 р.). URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/21301>
8. *Обґрунтування підприємницьких рішень та оцінка ризиків: конспект лекцій*. Для студентів денної та заочної форми навчання економічних спеціальностей та здобувачам третього рівня освіти спеціальності 051 Економіка, ОНП Економіка сталого розвитку / Укладачі: Ірина Олександрівна Цимбалюк; Наталія Володимирівна Павліха. – Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2022. 130 с. (протокол № 10 від 21 червня 2022 р.). https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21308/1/metod_2022.pdf
9. *Управління підприємницькими ризиками*. Конспект лекцій. / Укл.: І. О. Цимбалюк. Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2020. – 116 с.
10. Цимбалюк І. О. Теорія та практика підприємницької діяльності: методичні вказівки до практичних занять / Ірина Олександрівна Цимбалюк. – Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2021. 75 с.
11. Бортнік С. М., Цимбалюк І. О., Волинець І. Г. Удосконалення методики аналізу та оцінки ризику в бізнес-плануванні підприємницької діяльності. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: "Економічні науки". 2023. №2. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-2-8602>

Додаткова

12. Лугова Марина, Цимбалюк Ірина, Павліха Наталія *Інвестиційна діяльність регіону в умовах європейської інтеграції: ретроспективний аналіз та напрями активізації* [Текст] : монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 242с. ISBN 978-966-940-434-3

13. Співак С. М. Оцінка та управління ризиками як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету* 2020, № 4, Том 3. С. 158.

14. *Безпека сталого розвитку регіонів та територіальних громад України на засадах інклюзивного зростання* [Текст] : монографія / Наталія Володимирівна Павліха, Ірина Олександрівна Цимбалюк, Наталія Леонідівна Хомюк, Максим Володимирович Войчук, Анастасія Юріївна Савчук, Владислав Вікторович Коломечук, Сергій Миколайович Цимбалюк. Луцьк : Вежа-Друк. 2022. 514с. ISBN 978-966-940-430-5 (29,8 д.а., особисто автора 4,2 д.а.)

15. *Інноваційні форми єврорегіонального співробітництва: концептуальні засади та механізми активізації* [Текст]: монографія / Наталія Володимирівна Павліха, Ірина Олександрівна Цимбалюк, Ольга Антонівна Корнелюк, Юлія Віталіївна Петришина. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 214 с. ISBN 978-966-940-431-7

Інтернет-ресурси

1. Законодавство України: веб-сайт. URL: <https://www.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>